

Konjunkturläget kvartal 4, 2020

Efter ett förbättrat läge under sensommar och tidig höst slog den andra smittspridningsvågen till på bred front i Europa under det fjärde kvartalet, vilket medförde att återhämtningen inom EU-området stannade upp. För svensk del märktes en tydlig inbromsning och BNP växte endast med 0,5 procent under kvartal fyra, vilket kan jämföras med 4,3 procent föregående kvartal. På helårsbasis har BNP krympt med 2,8 procent jämfört med 2019 men trots detta framhåller Europakommissionen att svensk ekonomi klarat sig jämförelsevis bra till följd av den förhållandevis låga nedstängningsgraden. Prognoserna för svensk ekonomi visar dessutom att BNP växer med omkring 3–5 procent under 2021. Avgörande för återhämtningen är dock graden av smittspridning, nedstängningsgraden i Sverige och omvärlden samt hur pass snabbt vaccinationsprogrammet kan genomföras.

Konjunkturläget

Det aktuella konjunkturläget avspeglar sig i den av KI framtagna barometerindikatorn, vilken baseras på svar från företag och hushåll. Hänsyn tas till faktorer som orderstock, försäljning, nulägesbedömning och framtidsutsikter. (Ett värde över 100 indikerar att konjunkturen

Konfidensindikatorn och **Barometerindikatorn** är tagna från

Konjunkturbarometern, en enkätundersökning till företag och hushåll som utförs varje månad av Konjunkturinstitutet.

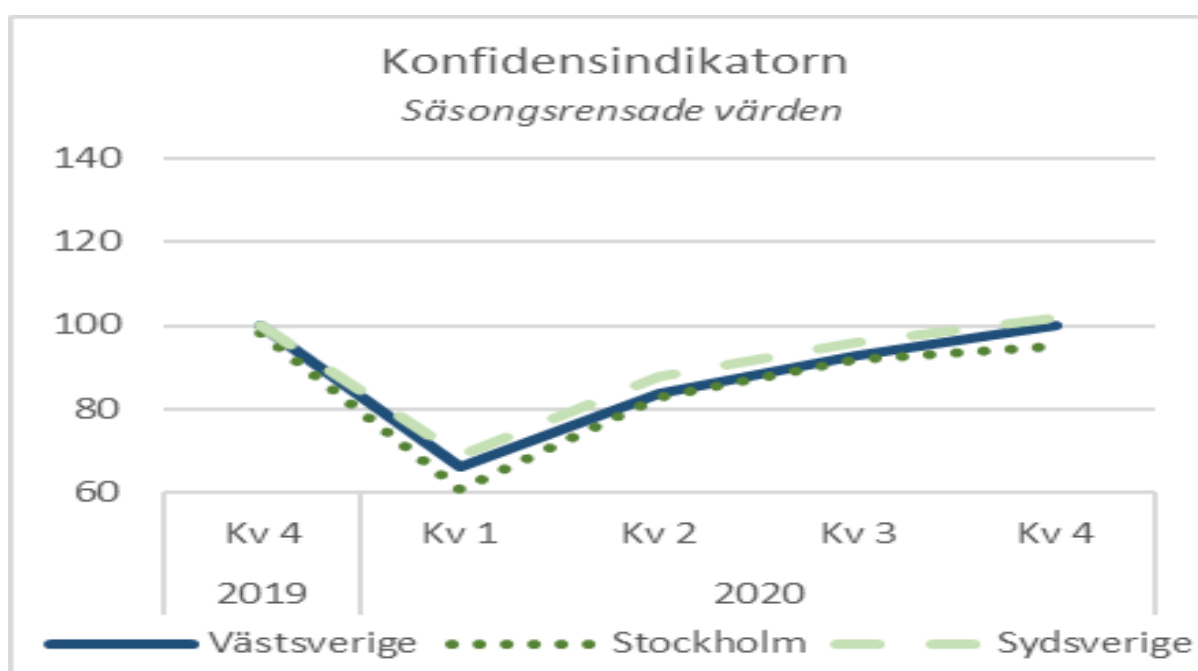
Konfidensindikatorn är en sammanvägning av företagens svar på frågor om bland annat orderstock, försäljningsvolym, nulägesomdöme och förväntningar.

Barometerindikatorn sammanfattar konfidensindikatorerna för näringsliv och hushåll och tas fram enbart på riksnivå. Syftet är att fånga stämningsläget i den svenska ekonomin. Värden över 100 respektive 110 motsvarar en starkare respektive mycket starkare ekonomi än normalt. Värden under 100 respektive under 90 visar en svagare respektive mycket svagare ekonomi än normalt.

Källa: Konjunkturinstitutet (KI).

är starkare än normalt, medan ett värde under 100 visar det motsatta.) Barometerindikatorn föll med 34 enheter från mars till april och hamnade på den lägsta nivån sedan mätningarna inleddes 1993. Indikatorn befann sig i april på ungefär 60, vilket är klart under det lägsta värde som uppmättes under den senaste internationella finanskrisen 2008–2009. Under sommar och tidig höst förbättrades dock läget något, vilket KI såg som ett tecken på att efterfrågan och produktion så sakteliga återhämtar sig. Följden blev en rekyl i barometerindikatorn. Under den senare delen av hösten och vintern ökade återigen smittspridningen och nya restriktioner infördes. Detta avspeglade sig i barometerindikatorn som minskade från 97,5 i november till 95,9 i december. Redan i januari stärktes dock konjunkturläget något då barometerindikatorvärdet var 100, för att öka ytterligare till 103,6 i februari. Det faktum att en viss ökning skett, trots befintliga restriktioner som hämmar aktiviteten i delar av ekonomin, förklaras framförallt av en god industrikonjunktur. Dessutom har läget inom privata tjänsteproduktion förbättrats under januari månad 2021 och hushållen ser mer ljus på framtiden än tidigare.

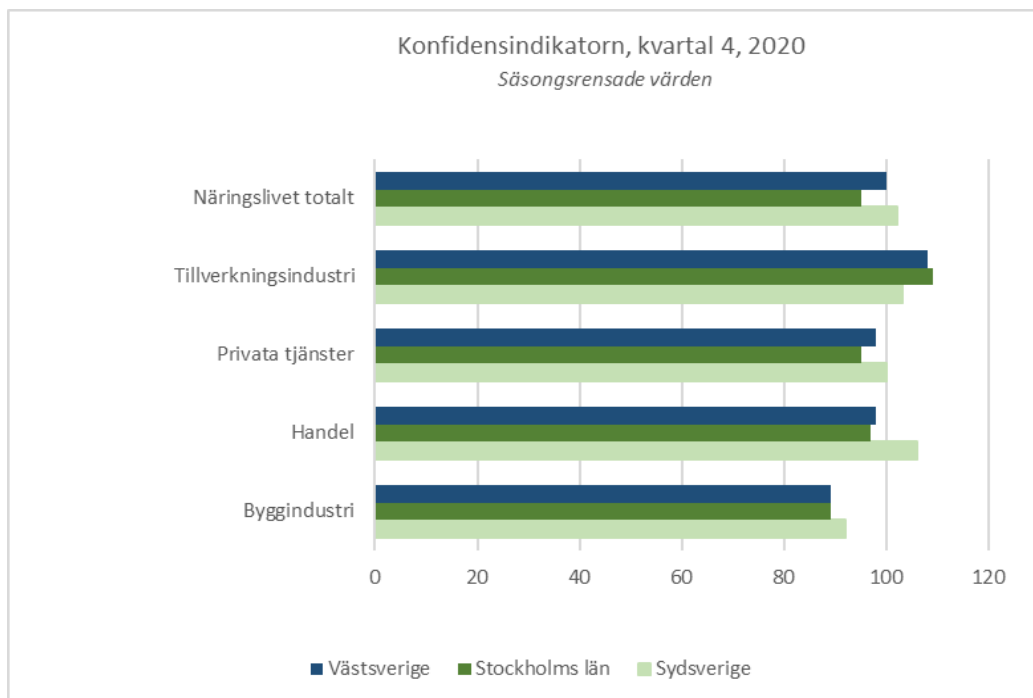

Källa: Konjunkturinstitutet.

Regional konjunkturstatistik publiceras kvartalsvis och baseras på konfidensindikatorn (se faktaruta) för Stockholm (Stockholms län), Sydsvenskt område (Blekinge och Skåne län) och Väst- och Sydsvenskt område (Hallands och Västra Götalands län). Samtliga regioner upplevde ett kraftigt fall under mars och april, följt av en rekyl under det andra kvartalet. Den positiva utvecklingen fortsatte under det tredje kvartalet vilket förklaras av en ökad aktivitet i såväl svensk som internationell ekonomi. Den andra smittspridningsvågen medförde att den positiva trenden bröts under det fjärde kvartalet, då skillnaden mellan kvartal tre och fyra var marginell.

Under samtliga kvartal som visualiseras i diagrammet ovan är konjunkturläget starkast i Sydsvenskt område och svagast i Stockholm, även om skillnaden mellan de tre regionerna är förhållandevis ringa. Differensen kan framförallt förklaras av den regionala näringslivsstrukturen. Betydande andelar av den privata serviceproduktionen är koncentrerad till Stockholmsområdet, vilket förklarar det faktum att det lägsta indikatorvärdet uppmättes i den aktuella regionen.

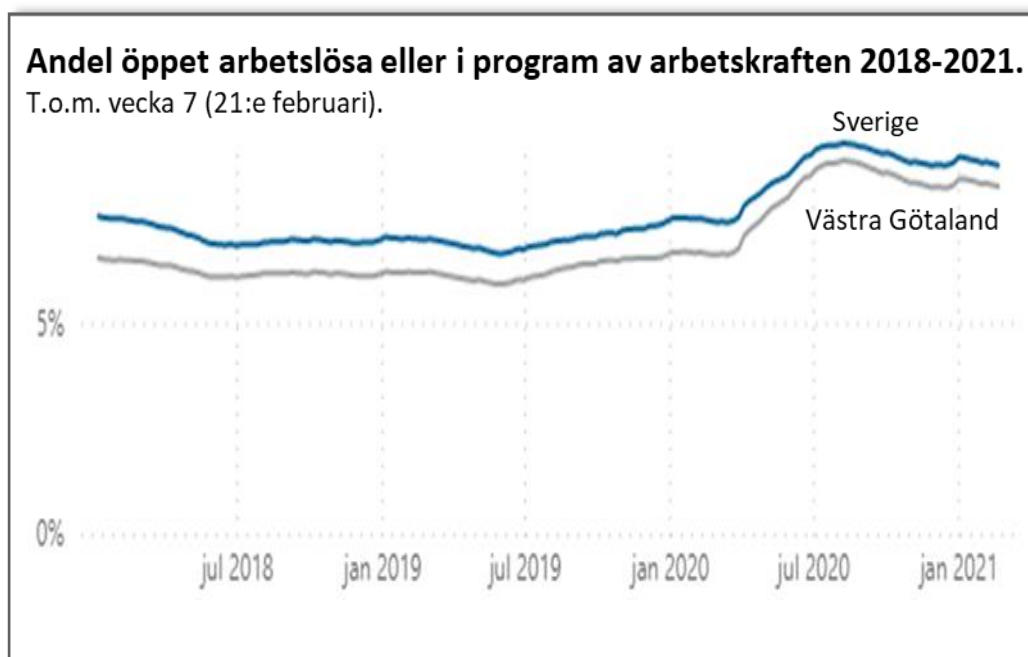
Som framgår i diagrammet nedan är konjunkturläget starkast inom tillverkningsindustrin, medan läget är mer besvärligt inom byggindustrin. (I Sydsverige uppvisar emellertid handel det bästa konjunkturläget). För västsvensk del är utvecklingen inom industrin emellertid särskilt betydelsefull för det samlade konjunkturläget, och en fortsatt återhämtning kommer att påverkas av industrikonjunkturen i Sverige och omvärlden. Efterfrågan på exportmarknaden är över lag betydelsefull för den västsvenska regionen, då såväl exportorienterad produktion som godstransport i hög grad är lokaliserad till västra Sverige. Det är därför glädjande att KI i slutet av januari kunde konstatera att ”tillverkningsindustrin lyfter stämningsläget i svensk ekonomi.

Källa: Konjunkturinstitutet (KI).

Arbetsmarknadsläget

Under vår och tidig sommar ökade arbetslösheten närmast lavinartat och varslen duggade tätt. I slutet av juli innevarande år uppgick arbetslösheten i Västra Götaland till 8,8 procent (9,2 procent i riket som helhet). Det fanns en utbredd oro för arbetsmarknadsläget och prognoserna pekade mot en arbetslöshetsnivå på omkring 11–12 procent i början av 2021. Det förbättrade konjunkturläget under sommar och tidig höst hade dock en positiv inverkan på svensk arbetsmarknad och vissa positiva tecken kan skönjas i statistiken. Detta framgår tydligt i diagrammet nedan då andelen öppet arbetslösa eller i program har minskat kontinuerligt under höst och vinter. I skrivande stund uppgår den öppna arbetslösheten till 8,2 procent i Västra Götaland (respektive 8,7 procent i riket.) Trots dessa positiva tecken ligger arbetslösheten på en hög nivå i såväl Sverige som Västra Götaland och det kommer med stor sannolikhet att dröja innan vi är tillbaka på de arbetslöshetsnivåer som uppmättes innan pandemin.

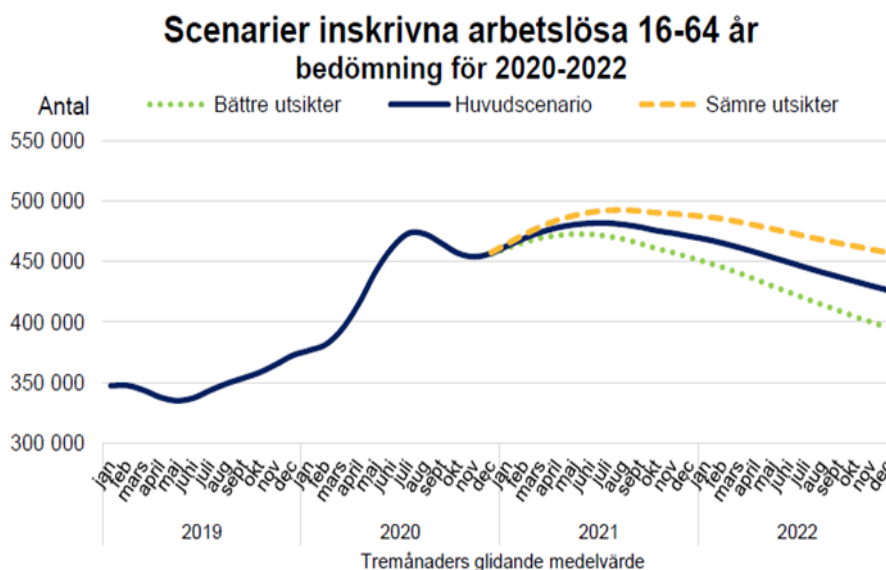

Källa: Arbetsförmedlingen

Trots det förbättrade arbetsmarknadsläget varnar berörda myndigheter för att en växande grupp unga vuxna riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet. Den höga arbetslösheten inom gruppen unga vuxna förklaras bland annat av att de har jämförelsevis kort arbetslivserfarenhet, begränsad utbildningsbakgrund och ofta erhåller osäkra anställningsvillkor som exempelvis timanställning. (De osäkra anställningsvillkoren gör att de oftast inte omfattas av statligt stöd för korttidsarbete eller varsel.)

Prognoserna indikerar att arbetslösheten kommer att ligga kvar på historiskt sett höga nivåer under 2021 och som högst vara 9,4 procent. Detta är avsevärt mycket bättre än vårens prognoser som indikerade att arbetslösheten skulle överstiga 11 procent under 2021. Under 2022 förväntas arbetslösheten minska till 8,7 procent för att efterföljande år minska ytterligare. Arbetsmark-

nadsläget är dock mycket osäkert, vilket illustreras i diagrammet nedan genom tre alternativa scenarier.

Mot bakgrund av att Västra Götaland införlivar ett så pass stort antal kommuner finns anledning att särredovisa den delregionala arbetslösheten. Inte minst då det finns tydliga skillnader inom länet. Som framgår av tabellen nedan finns alltså vissa inomregionala differenser vad arbetslösheten beträffar, då arbetsmarknadsläget är mest gynnsamt i Sjuhärad och minst gynnsamt i Fyrbodalen. Jämfört med oktober 2019 har emellertid den största ökningen vad arbetslösheten beträffar ägt rum i Göteborgsregionen, medan Skaraborg har varit mer förskonat.

Antal och andel öppet arbetslösa samt sökande i program med aktivitetsstöd

	Antal januari 2021	Andel av arbetskraften (16-64 år) januari 2021	Förändring jämfört med januari 2020 (procentenheter)
Göteborgs-regionen	44 116	7,9%	+2,0
Fyrbodalen	13 353	10,1%	+1,3
Skaraborg	9 871	7,5%	+0,7
Sjuhärad	8 299	7,3%	+1,2
Västra Götaland	73 761	8,3%	+1,7
Riket	460 313	8,8%	+1,4

Liksom konjunkturläget är prognoserna gällande arbetslösheten, som nämnts ovan, mycket osäker och beroende av smittspridningsläget samt hur effektiva de av staten sjösatta stödpaketet visar sig bli. En central stödåtgärd på arbetsmarknadsområdet har varit möjligheten till korttidsarbete. Fram till den 27:e januari hade 31,7 miljarder utbetalats för finansiering av korttidsarbete i riket som helhet, varav 7,4 miljarder tilldelades företag med säte i Västra Götaland. Fördelningen av utdelat stöd för korttidsarbete per bransch varierar i olika landsdelar och speglar den regionala näringslivsstrukturen (se diagram nedan).

